

Наталія СЕМУСЬО

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС ЮНИХ ДОСЛІДНИКІВ
“КРИСТАЛИ”
ІМЕНІ ЄВГЕНА ГЛАДИШЕВСЬКОГО
“КРИСТАЛИ: ТАЄМНИЦІ РОСТУ ТА МИСТЕЦТВО СИНТЕЗУ”**

20 травня 2017 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбулося Урочисте засідання, присвячене підведенню підсумків Всеукраїнського конкурсу юних дослідників “Кристали” імені Євгена Гладишевського. Конкурс проводять для школярів загальноосвітніх навчальних закладів. У 2010–2013 роках конкурс був обласним, у 2014 році – Львівсько-Люблінським, у 2015–2016 роках – Міжнародним, а з 2017 року – Всеукраїнським. Кількість учасників конкурсу з року в рік збільшується: від 13 (2010 р.) до 4806 (2017 р.).

Євген Іванович Гладишевський
(14.04.1924-5.08.2012)

Засновник конкурсу Євген Іванович Гладишевський – відомий вчений в галузі кристалохімії, доктор хімічних наук, професор, засновник Львівської кристалохімічної школи, заслужений діяч науки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка. Один із перших виступив у 1989 році з пропозицією відновлення діяльності у Львові Наукового товариства ім. Шевченка. З перших днів діяльності НТШ очолив хемічну комісію (1992-2012 рр.) і редколегію “Праць НТШ. Серія хемія і біохемія”.

У науковому доробку професора Євгена Гладишевського понад 550 наукових праць, монографій, авторських свідоцтв і патентів. Вперше дослідив взаємодію компонентів у 700 потрійних системах, встановив утворення і визначив кристалічну структуру 850 сполук, відкрив 85 нових структурних типів. Євген Іванович – видатний вчений та педагог. Він умів згуртувати навколо себе студентів та учнів, прищеплював їм зацікавлення до хімічних досліджень, вселяв бажання займатися наукою, пропагував українську науку, вмів показати, що хімія є цікавою, багатогранною, захоплюючою та оригінальною.

Організаторами конкурсу є Національний центр “Мала академія наук України”, кафедра неорганічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, Комунальний заклад Львівської обласної ради “Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді”. До складу організаційного комітету входили:

член-кореспондент НАН України, професор, проректор з наукової роботи Львівського національного університету імені Івана Франка, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка Роман Гладішевський, директор КЗ ЛОР “Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді” Іванна Бородчук, старший науковий співробітник кафедри неорганічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка Христина Міліянчук, старший науковий співробітник кафедри неорганічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, член Наукового товариства ім. Шевченка Світлана Пукас, методист КЗ ЛОР “Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді” Любов Селіверстова.

Конкурс проводиться у два етапи: I – відбірковий (заочний), школярі 1–6 класів вирощують кристали з отриманих реактивів, учні 7–11 класів готують та надсилають тези своїх наукових спостережень; II – фінальний (очний), переможці заочного етапу серед учнів 7–11 класів представляють стендові доповіді.

У цьому році на участь у Конкурсі подали заявки 4481 учень середньої вікової категорії (1–6 класи) та 325 учнів старшої вікової категорії (7–11 класи) з 23 областей України та трьох міст Польщі (Варшава, Краків, Люблін). З них 951 учень надіслав вирощені кристали, 92 учні – відеосюжети (віртуальний кристал) та 272 учні підготували тези наукових спостережень (досліджень) на тему “Кристали: таємниці росту та мистецтво синтезу”. Роботи школярів оцінювало висококваліфіковане журі, до складу якого ввійшли: професор кафедри загальної та координаційної хімії Університету Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін, Польща) Зофія Жончинська та представники Львівського національного університету імені Івана Франка – доцент кафедри неорганічної хімії, член Наукового товариства ім. Шевченка Зіновія Шпирка, доцент кафедри неорганічної хімії Наталія Муць, старший науковий співробітник кафедри неорганічної хімії Ярослав Токайчук, аспірант кафедри неорганічної хімії Тарас Деленко, студент хімічного факультету Данило Марискевич.

Вирощені учнями 1–6 класів кристали журі оцінювало у чотирьох номінаціях (найякісніший кристал, найбільший кристал, найоригінальніший кристал, віртуальний кристал). Надіслані на Конкурс тези наукових спостережень (досліджень) учнів 7–11 класів журі оцінювало за такими критеріями: оригінальність теми роботи, наукова ідея автора, системність і лаконічність викладення матеріалу. Тематика наукових досліджень була дуже різноманітною: вплив різних факторів на ріст кристалів у домашніх умовах, теорії росту кристалів, властивості кристалів та їхнє застосування, властивості природних монокристалів, рідкі кристали та їхній синтез, дефекти в кристалах, кристали найвідоміших печер світу та України, кристали в тілі людини, сталактити і сталагміти в штучно створених умовах, “кристали часу” тощо. У 195 тезах наукових досліджень учні описали власні експериментальні результати. Журі визначило 18 найкращих робіт учнів – учасників II етапу Конкурсу. Під час Урочистого засідання було представлено стендові доповіді.

Усіх учасників Конкурсу відзначено дипломами за участь від Львівського національного університету імені Івана Франка та Комунального закладу Львівської обласної ради “Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді”. Переможці Конкурсу були нагороджені грамотами Львівського національного університету імені Івана Франка, дипломами Національного центру “Мала академія наук України” та отримали кубки, цінні подарунки від організаторів і спонсорів Конкурсу, а призери у старшій віковій категорії отримали ще й премії професора Євгена Гладішевського. Роботи опубліковано у збірнику учнівських наукових тез

Всеукраїнського конкурсу юних дослідників “Кристали” імені Євгена Гладішевського. Цьогоріч оргкомітет Конкурсу відзначив активних учителів. У виставковій залі Львівського національного університету імені Івана Франка була організована виставка кристалів, які надіслали школярі на Конкурс. Для огляду було виставлено 108 експонатів. Присутні також мали можливість оглянути виставку унікальних експонатів фондів Мінералогічного музею. Учасники Конкурсу та гості отримали незабутні приємні враження на концерті гурту автентичного співу народів Східної Європи “Ягуди” (художні керівники – Дибовська Зоряна Василівна та Кравчук Олексій Анатолійович) та студентів факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка.

Переможці Всеукраїнського конкурсу юних дослідників “Кристали” імені Євгена Гладішевського
“КРИСТАЛИ: ТАЄМНИЦІ РОСТУ ТА МИСТЕЦТВО СИНТЕЗУ”